

ROZDZIAŁ XII

Sposoby monitorowania i oceny Lokalnego Planu Rozwoju

12.1. System monitorowania

Monitorowanie (ang. monitoring), to zorganizowany sposób obserwacji, ciągły i długoterminowy¹. Monitorowanie można zdefiniować jako systematyczne i ciągłe zbieranie, analizowanie i wykorzystywanie informacji dla celów kontroli zarządzania i podejmowania decyzji w sprawie realizacji, i aktualizacji planu.

Monitorowanie projektu stanowi integralną część codziennego zarządzania. Jego celem jest dostarczenie informacji, na podstawie której osoby zarządzające projektem mogą wskazać na problemy związane z wdrażaniem projektu oraz je rozwiązać, jak również ocenić postęp w stosunku do pierwotnych planów.

Monitorowanie pokazuje osobom realizującym Lokalny Plan Rozwoju wiarygodne, rzetelne informacje o stanie zaawansowania prac, postępach, uchybieniach w realizacji zadań, zmianie zakresu zadań, czy też o zaniechaniu realizacji zadania wraz z przyczynami i uzasadnieniem takiego stanu rzeczy.

Osoby monitorujące Lokalny Plan Rozwoju muszą znać odpowiedź na następujące pytania:

1. Które zadania za rok poprzedni zostały zrealizowane zgodnie z harmonogramem?
2. Które zadania za rok poprzedni nie zostały zrealizowane, wraz z podaniem przyczyn opóźnienia realizacji bądź przyczynami nie rozpoczęcia realizacji?
3. Czy istnieją nowe zadania do umieszczenia w Lokalnym Planie Rozwoju?
4. Czy są ewentualne zmiany w realizacji zadań przewidzianych do realizacji w późniejszym okresie?

---

¹ www.wikipedia.pl

Lokalny Plan Rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce

Osoby odpowiedzialne za monitorowanie procesu realizacji Lokalnego Planu Rozwoju muszą mieć na uwadze fakt, iż proces monitorowania jest procesem ciągłym i ważnym we wdrażaniu założeń. Przerwanie procesu monitorowania jest stanem niebezpiecznym. Skutkować może dużymi opóźnieniami w realizacji poszczególnych zadań, a nawet poważnie zagrozić realizacji całego planu.

Plan i charakterystyka systemu monitorowania obejmują pięć głównych etapów:

- ETAP 1 – Analiza celów projektu.
- ETAP 2 – Przegląd procedur wdrażania.
- ETAP 3 – Przegląd wskaźników produktów i rezultatów
- ETAP 4 – Zaprojektowanie formatu raportów.
- ETAP 5 – Przygotowanie planu wdrażania systemu monitorowania.

W odniesieniu do „Lokalnego Planu Rozwoju” te pięć etapów w procesie monitoringu to:

- 1. Analiza celów projektu:** monitorowanie w całym okresie realizacji Lokalnego Planu Rozwoju, czy cele określone w strategii są osiągane poprzez realizację poszczególnych projektów objętych planem oraz czy cele realizowane przez Lokalny Plan Rozwoju są nadal aktualne.
- 2. Przegląd procedur wdrażania:** dotyczy będzie harmonogramu realizacji IX etapów systemu wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju. Zasadniczo ten „etap” służy dopasowaniu potrzeb informacyjnych do roli podejmowania decyzji przez instytucję zarządzającą planem rozwoju lokalnego.
- 3. Przegląd wskaźników:** dotyczy właściwego doboru wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych projektów przygotowywanych przez beneficjentów końcowych na realizację zadań objętych planem rozwoju lokalnego. Wskaźniki te muszą być zgodne z wytycznymi funduszy strukturalnych, jeżeli będą współfinansować dany projekt.
- 4. Zaprojektowanie formy raportu:** raporty z realizacji poszczególnych projektów będą składane w standardowej formie przez beneficjentów końcowych zespołowi lub koordynatorowi ds. wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju. Monitorowania nie można uznać bowiem za pomyślne tylko dlatego, że zostały zebrane wymagane informacje. Zebrane informacje muszą zostać przekazane w odpowiedniej formie, odpowiedniej

Lokalny Plan Rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce

osobie i w odpowiednim czasie. Konieczne jest zatem stworzenie odpowiedniej formy raportu z realizacji zadania, aby każdy z beneficjentów przekazał informację o swoim zadaniu w tej samej formie. Ułatwi to znacznie monitorowanie zadań. Warto podkreślić fakt, iż tylko w takiej sytuacji można podjąć techniczną i właściwą decyzję, by zająć się problemem i zapewnić, że projekt „wróci na właściwy tor realizacji”, albo upewnić się, iż jest realizowany prawidłowo. Raporty powinny być składane wg następującego wzoru matrycy logicznej:

Raport z realizacji projektu

Tytuł projektu	Nr zadania w LPR	Termin realizacji projektu	Nazwa instytucji wdrażającej projekt	Kierownik projektu / stanowisko w instytucji wdrażającej / tel.
Fundusz /priorytet /działanie	Cele projektu	Produkty	Rezultaty	Opis projektu
Finansowanie projektu	Informacje o postępach w realizacji zadania:			
- wkład własny	Napotkane problemy	Przyczyny	Uzasadnienie	Propozycja rozwiązania problemu [ów]
.....				
- dotacja z RPO				
.....				
- inne				
.....				
Osoba do kontaktu				

Lokalny Plan Rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce

Tel.	
------	--

5. Przygotowanie planu wdrażania systemu monitorowania: równoległe realizowane z harmonogramem systemu wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju – rozdział XII.

12.2. Ewaluacja LOKALNEGO PLANU ROZWOJU

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego planu, planu działania, w tym także Lokalnego Planu Rozwoju z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Ewaluacja to także umiejętność zbierania i analizowania wszelkich informacji, danych, aby móc odpowiedzieć na pytanie – czy zostały osiągnięte zamierzone cele zakładane przez Lokalny Plan Rozwoju .²

Ewaluacja Lokalnego Planu Rozwoju obejmować powinna ocenę okresową odpowiedzialności, efektywności, skuteczności, wpływu, realności ekonomicznej i finansowej oraz trwałości planu w kontekście jego ustalonych celów.

Zasadniczym celem ewaluacji jest przegląd osiągnięć Lokalnego Planu Rozwoju w stosunku do planowanych oczekiwań oraz wykorzystanie doświadczeń płynących z realizacji planu w przyszłości. Przy dokonywaniu ewaluacji korzysta się z rutynowych raportów przygotowanych w trakcie wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju, których wzór dla poszczególnych projektów podany został w rozdziale XII pkt. 1.

Etapy procesu ewaluacji:

1. Określenie przedmiotu ewaluacji, a więc odpowiedź na pytanie, co będzie podlegało ewaluacji?. W przypadku Lokalnego Planu Rozwoju ewaluacji podlegają zadania wpisane do Lokalnego Planu Rozwoju.
2. Postawienie pytań kluczowych – pytań, na które ewaluator powinien znać odpowiedź.
3. Ustalenie jakie zagadnienia należy przeanalizować w celu udzielenia odpowiedzi na pytania ewaluatora.
4. Zidentyfikowanie źródeł potrzebnych informacji – np. dobór próby przy badaniu ankietowym, gdzie znaleźć konieczne dokumenty, źródła GUS, PUP, itp.
5. Wybranie metod pracy – badanie ankietowe, wywiady, obserwacja, analiza dokumentów źródłowych.

² www.wikipedia.pl

Lokalny Plan Rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce

6. Opracowanie narzędzi – formularze ankiet, wytyczne do wywiadów, raportów ze zrealizowanych zadań.
7. Przygotowanie harmonogramu ewaluacji oraz narzędzia monitoringu (sprawdzenie czy otrzymujemy potrzebne informacje)³.

Ewaluacja to stałe, cykliczne zbieranie informacji. Bardzo ważne jest to, aby na etapie planowania, a więc na etapie opracowania Lokalnego Planu Rozwoju określić jak będzie wyglądała ewaluacja zadań wpisanych do Lokalnego Planu Rozwoju – już na etapie planowania powinniśmy określić jak będzie wyglądać ewaluacja naszych działań:

- cele ewaluacji,
- sposoby zbierania informacji,
- terminy cząstkowe,
- odbiorcy ewaluacji.

Dużą zaletą ewaluacji jest jej systematyczność. Pozwala to na systematyczne zbieranie informacji, a co za tym idzie ewaluacja umożliwi na każdym etapie planowania, realizacji ulepszenie podejmowanych działań, pozwala na wykrycie, w zasadzie na każdym etapie realizacji na wykrycie najmniejszych uchybień. Dzięki temu można zniwelować ryzyko, a co za tym idzie pozwoli na uniknięcie nadmiernych kosztów związanych z nieprawidłowym realizowaniem zadań.

Do ewaluatora należy przede wszystkim kierowanie się obiektywizmem w procesie ewaluacji. Brak obiektywizmu, zachowania dokładności i precyzji w ocenie, powoduje, że działania ewaluacyjne stają się nieprecyzyjne, konsekwencją jest ich nieprzydatność.

W procesie ewaluacji bardzo ważne jest zbieranie informacji. Jednak nie każda informacja jest przydatna w procesie ewaluacji. Dlatego też aby uniknąć zbierania niepotrzebnych informacji, już na etapie tworzenia Lokalnego Planu Rozwoju ewaluator powinien jasno sprecyzować, jakie informacje są mu potrzebne do ewaluacji.

Warto, przy zbieraniu informacji do ewaluacji usystematyzować informację, precyzyjnie określić, co jest ewaluatorowi potrzebne. W rozdziale 11.1. została przedstawiona propozycja raportu z realizacji zadania.

³ Stanisław Ubermanowicz, 2005, *Ewaluacja splotowa InfoKultury. Skala dwuwieżonych, ocen*, Poznań Wydawnictwo Naukowe UAM, ISBN 83-232-1608-8. Katarzyna Goleman, *EWALULO...*, "CZUWAJ", 5/2003

Lokalny Plan Rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce

Ważną kwestią, która wywiera wpływ na każdą ewaluację jest wybór kryteriów. Komisja Europejska stosuje następujące kryteria:

- 1.** Odpowiedniość – odpowiedniość celów Lokalnego Planu Rozwoju i poszczególnych projektów realizowanych w jego ramach dla problemów, jakie Lokalny Plan Rozwoju miał rozwiązać, jak również dla środowiska fizycznego i środowiska polityk, w ramach których funkcjonuje.
- 2.** Przygotowanie Lokalnego Planu Rozwoju – logika i kompletność procesu planowania Lokalnego Planu Rozwoju oraz wewnętrzna logika i spójność planu.
- 3.** Efektywność – koszty, szybkość i efektywność zarządzania, przy wykorzystaniu których wkład i działania zostały przekształcone w wyniki oraz jakość osiągniętych wyników.
- 4.** Skuteczność – ocena wkładu osiągniętego dzięki wynikom w stosunku do osiągnięcia celów planu, oraz tego, jaki wpływ miały założenia na osiągnięcia planu.
- 5.** Wpływ – skutek, jaki wywiera planu w szerszym środowisku, oraz jego wkład w rozwój i podniesienie konkurencyjności miasta i gminy.
- 6.** Trwałość – prawdopodobieństwo, że strumień korzyści wynikających z planu będzie „płynął” nadal, szczególnie kontynuacja działań w ramach planu i osiąganie wyników, ze szczególnym uwzględnieniem czynników rozwojowych wsparcia ze strony polityki, czynników ekonomicznych i finansowych aspektów społeczno-kulturowych, płci. Odpowiedniość technologii i zdolności instytucjonalnych.

W ramach ewaluacji dokonywana będzie ocena raportów, składanych przez beneficjentów końcowych po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań. Natomiast okresowe oceny Lokalnego Planu Rozwoju dokonywane będą zgodnie z systemem wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju i monitoringiem co dwa lata, czyli na koniec co drugiego roku kalendarzowego.

Pierwsza ocena zostanie dokonana na koniec 2009 r., a kolejne na koniec 2011, 2013, 201 roku oraz po zakończeniu realizacji Lokalnego Planu Rozwoju.